

๒๑. อย่าทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยาก

Don't Make a Mountain out of a Molehill

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

In Honor of the Blessed One of the Fully Enlightened One

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network, 2016

ความสำคัญของบทความ

ปัญญาและเหตุผลหรือสติสัมปชัญญะ (สติปัญญา) เท่านั้น ที่จะสามารถสืบทอดพระศาสนาได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้านั้น เน้นการพึ่งตนเองและการเป็นที่พึ่งแก่คนอื่นในเวลาเดียวกัน โดยมีความฉลาดรอบรู้ใน เรื่องความเจริญและเหตุแห่งความเจริญ ๑ เรื่องความเสื่อมและเหตุแห่งความเสื่อม ๑ เรื่องอบายวิธีการแก้ไขปัญหาและความสามารถทำให้สำเร็จจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติธรรม ๑ ฉะนั้นการสร้างเสริมความเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในการเจริญภาวนากรรมฐาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตามเป็นจริง ไม่ใช่ตามความพอใจความใคร่ปรารถนาในสรรพสิ่งต่างๆ ตามอารมณ์ของตน เพื่อจะหลุดพ้นจากสังสารวัฏฏ์ไปสู่วิวิฏฐะแห่งพระนิพพานอันเป็นประโยชน์สูงสุดโดยปรমัตถ์.

บทความที่ ๒๑ ประจำปี ๒๕๕๕ – อย่าทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยาก

วิธีคิดอย่างถูกต้องที่แสดงถึงโลกทัศน์ของผู้ปฏิบัติธรรมนั้น ถือเป็นหลักการหรือทฤษฎี ที่บ่งบอกถึงความเข้าใจโดยใช้เหตุผลประกอบด้วยปัญญา ที่พิจารณาเห็นธรรมอย่างแตกฉาน ที่เห็นเหตุแห่งทุกข์และการดับเหตุแห่งทุกข์ อันเป็นสัจจธรรม (ตถตา) ตามกำหนดธรรมคาหรือตามกฎธรรมชาติ (ไตรลักษณ์) ไม่เข้าไปปรุงแต่งสภาวะธรรมเหล่านั้น จนตนเองเกิดความเห็นถือผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงโดยวิปริต เช่น เห็นไม่เที่ยง เป็นเที่ยง ๑ เห็นทุกข์ เป็นสุข ๑ เห็นอนัตตา เป็นอัตตา ๑ หรือ เห็นไม่งาม เป็นงาม ๑ อากาการความไม่รู้จริง (อวิชชา) เหล่านี้ เกิดจากการศึกษา คั่นคว้า วิจัยธรรม มาน้อยเกินไป หรือไม่เคยสดับฟังพระธรรมอันเป็นแก่นแท้ของพระสัทธรรม ฟังแต่ธรรมปลอมๆ เป็นเพียงกระพี้เปลือกไม้ เลยเข้าไม่ถึงแก่นแท้ของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะฟังธรรมฝ่าป่าสามัคคีสละทรัพย์ตามหลักการให้ทานใน มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี เพื่อจะได้ขึ้นสวรรค์ชั้นฟ้า คือ โฆษกวัคจะพยายามสร้างแรงกดดันให้เกิดความ

อยากด้วยกิเลสตัณหา ในกถาวรรค อยากเสวยสุขบนวิมารสวรรค์ เกินกว่าการใช้เหตุผลประกอบด้วยปัญญา ทั้งในสมาธิกับวิปัสสนา คือ ให้อันทำบุญง้ออย่างสมบูรณ์ เกิดความกระหายบุญและหลงบุญ สุดท้ายก็เกิดอาการเลิขธรรม เป็นกระบวนการคิดที่ไม่แตกต่างจากแนวคิดตามลัทธิพราหมณ์ที่เป็นห่วงชีวิตในปรโลก แม้ชีวิตบนโลกจะทุกข์แค่ไหน ก็ให้มีโอกาสได้เสวยสุขบนสวรรค์ไว้ก่อน ไม่ใช่ในนรกแบบสุกๆ ทั้งยังและดื่มในกระโถทองแดงไม่ใช่สังกะสี เทคนิคการหลอกคนจนให้กถาวรรคยอมได้ผลง่าย ดึกกว่าจะไปพูดถึงทางนิพพาน แนวปฏิบัติตามอริยมรรค มันใช้เวลานานเกินไป และคนให้ทานน้อย จึงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบเขียนเสือให้วัวโง่กลัว ดึกกว่ากันเยอะเลย สวรรค์ของคนเหล่านี้ ปัจจุบันจึงกลายเป็นสลิ้มแอ๊ดจะขึ้นไปชั้นพรหมโลกก็ไม่ได้ หรือโลกุตตรภูมิก็ไม่ได้ เพราะต่างคนก็ไม่เคยเห็นมาก่อน เพราะยังมีอวิชชา กินหัวอยู่ทั้งสังคม ก็เลยพากันสร้างแต่วัตถุดิบ เอาเงินใส่ชอยถวายพระแข่งกัน ก็จัดอยู่ในชั้นอุปาทาน กิเลสเหมือนเดิม ก็เป็นเพียงเรื่องมาแบ่งกันกินกันใช้ร่วมกันแค่นั้นเอง มีความอึดเอิบใจสบายใจกลับบ้าน แทนที่จะใช้เวลาถ่ายทอดปัญญาธรรมขั้นสูงให้กัน เพื่อสืบทอดพระศาสนาอย่างถูกต้อง มีความมุ่งมั่นจะให้ถึง “บรมธรรม-อมตธรรม” (โลกุตตรธรรม-นิพพาน) ให้ได้ กลับไม่ทำ แกรมยังกลัวบาป กลัวคนรู้แจ้งมาก เพราะขัดแย้งกับพวกถือลัทธิเดิรติย์ในทำนองนั้น ลองคิดทบทวนหาสิ่งที่ถูกต้องอันเป็นแก่นแท้พระศาสนา ว่าพวกเราทั้งหลายเดินทางถูกเส้นทางแห่งอริยมรรคหรือไม่ ถ้าเราไปเชื่อคนโง่ ก็เหมือนกินน้ำลายปอบ ก็ย่อมคิดแบบปอบๆ ถ้าเราเชื่อพระอรหันต์ผู้เป็นกัลยาณมิตร เราก็จะอยู่บนเส้นทางแห่งอริยะ ไม่คิดทางแห่งอริยมรรคแน่นอน เพราะฉะนั้น การเชื่ออย่างไม่ใช่เหตุผลประกอบด้วยปัญญา จึงไม่ใช่คุณสมบัติแห่งบุคคลผู้เป็นชาวพุทธ ที่จะไปปลงใจเชื่ออะไรง่ายๆ เกินไป โดยไม่มี “สติสัมปชัญญะ” (สติปัญญา) ว่า “อะไรดี – อะไรชั่ว” ไม่สามารถแยกแยะออกได้ ชาวบ้านเรียกว่า “หมาเอาความคิดไปแตกแล้ว” ฉะนั้น ข้อนี้ก็พึงควรสำรวจระวังไว้เสมอ ก็อย่าประมาท (อับปมาทะ) ในธรรมและในชีวิต

ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีปัญญาเป็นอาวุชนั้น มีพื้นฐานความคิดในการปฏิบัติธรรมถูกต้องตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า (พระสัทตศาสนา) ก็ถือว่าเป็นบุคคลผู้ถือประพฤติพรหมจรรย์มาอย่างถูกต้องตาม “หลักมัชฌิมาปฏิปทา” (อริยมรรคมีองค์ ๘) นั่นคือ (๑) เริ่มด้วยปัญญา (๒) ดำเนินด้วยปัญญา (๓) นำไปสู่ปัญญา ตามลำดับ นั่นคือ ยึดมั่นตาม “อริยมรรคมีองค์ ๘” ในการดำเนินชีวิต เรื่องยากๆ ทั้งหลายในชีวิตก็จะกลายเป็นเรื่องง่ายโดยปริยายไป เพราะรู้จักใช้ปัญญา (วิปัสสนา) ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม ผู้ด้อยปัญญานั้น แม้จะเป็นเรื่องง่ายๆ เรื่องเล็กน้อย ในชีวิต ก็มักทำให้เป็นเรื่องยุ่งยาก เรื่องใหญ่ในชีวิต แก้ปัญหาไม่ตก กลายเป็นปัญหาลุกลามออกไปไม่สิ้นสุด สร้างความเดือดร้อนได้ทั่วหน้า โดยไม่รู้สาเหตุที่แท้จริง จะจับหัวชนหางก็ไม่ได้ ในที่สุด ปัญหาก็กลุกลามไปใหญ่ กลายเป็นสงครามไปในที่สุด เพราะขาดสติปัญญาหรือไม่มีสติปัญญา ในบางภูมิภาคนิยมสงครามล้างเผ่าพันธุ์ข้ามเชื้อชาติหรือในชาติเดียวกัน ก็มีให้เห็นตัวอย่างในสังคมปัจจุบัน ที่มักบอกว่าตนเองเป็นสังคมที่ศิวิไลซ์แล้วทั้งนั้น แต่ที่ไหนได้กลับป่าเถื่อนกว่าพวกชาวป่าเสียอีก มองไปทิศทางไหนก็มีแต่ปัญหาเต็มไปหมด มีแต่กิเลสตัณหาพอกพูนเต็มไปหมดในสังคมทุกระดับ ไม่มีวาสนาจะได้เห็นพระธรรมของพระพุทธเจ้าได้ ชาวพุทธมีโอกาสทอง

ของชีวิต ก็อย่าไปเป็นบ้าเหมือนชาวโลกพวกอื่น ทำตนเป็นพวกอภัพหมควาสนาไปดื้อๆ เพราะสิ้นคิดด้วย อวิชา หรือลุ่มหลงในกิเลสราคะ (กำหนด-จิตใจพอใจโดยความใคร่) ต่างๆ จนทำความเดือดร้อนให้แก่ตน และคนอื่น (ทำวิปัสสนา) ฉะนั้น เมื่อมีโอกาสทองในชีวิตจริงๆ ก็ให้ลงมือปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ใช้เวลาชีวิตที่เหลืออยู่ ค้นหาความจริงของชีวิต “อริยสัจธรรม” (สัมโพธิญาณ-ปัญญาหยั่งรู้ความตรัสรู้) มันดีกว่า ไปวิ่งหลบลูกกระสุนแล้วนั่งสมาธิ มันไม่ใช่ที่สัปปายะในการเอื้อต่อการปฏิบัติธรรม (แดนสงคราม) บางคนอยากมีโอกาสได้ปฏิบัติธรรมแบบนี้ ก็ยังทำได้ยาก ทำไม่ได้เลย เพราะทุกวินาทีเป็นเวลาของชีวิต ย่อมมีสิทธิ์ตายได้เสมอ อย่างเช่น อาชีพทหารผู้เสียสละชีวิตให้สังคมเกิดความสงบ แต่คนอยู่ในสังคม กลับกลายเป็นหมากัดกัน มันเป็นเรื่องน่าอายจริงๆ ถ้าผู้ปฏิบัติธรรมเคยอยู่ในเขตเมืองสงคราม ย่อมจะเข้าใจอารมณ์ที่บรรยายมาข้างต้นได้ดี คำว่า “โอกาสทองของชีวิต” มันมีค่ามากแค่ไหน การมีชีวิตอยู่ท่ามกลางศัตรูที่มองไม่เห็นตัวมันเป็นอย่างไร ถ้าจะตายจริงๆ ก็ขอให้ได้ตายในขณะที่เจริญภาวนาอยู่ อย่าไปตายแบบไม่รู้เรื่อง เช่น นั่งเครื่องบินสูงเป็นหมื่นๆ ฟุต ก็ยังถูกจรวดยิงตกมาตายหลายร้อยคนพร้อมๆ กัน เรื่องอย่างนี้ใครจะคิดว่า มันจะมีจริงในสังคมโลกปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ยิ่งสังคมโลกมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงมากเท่าไร ความคิดในการทำลายล้างกันก็มีประสิทธิภาพสูงมากเท่านั้น เป็นเงาตามตัวเสมอ ยกตัวอย่าง สงครามในบางภูมิภาค กฎสหประชาชาติ ห้ามใช้ระเบิดปรมาณูเล่นๆ (Tactical Nuclear Weapons) ทุกวันนี้ ก็ยังนำมาใช้แล้ว คือระเบิดน่องปรมาณู มันเป็นलगบอกเหตุของสงครามโลกครั้งที่ ๓ อย่างไม่เป็นทางการ จนรวมถึงอาวุธสงครามเชื้อโรคและเคมี ก็มีการใช้จริงในสงครามยุคปัจจุบัน สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ทางเว็บไซต์ข่าวสงคราม แสดงว่าระบบการศึกษาสมัยใหม่ได้ช่วยขัดเกลาสันดานของมนุษย์ให้ดีขึ้นได้เลย เพราะพวกนี้ก็สอนแต่พวก “ตรรกานวิชา” (วิชาตามคติทางโลก) ให้กัน เพื่อเอาความรู้นั้นมาทำลายกัน เพื่อความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์พวกตน คำว่า “สันติภาพ” จึงเป็นแค่คำพูดตามลมตด คนทำชั่ว เมื่อได้ทำไปแล้ว มันก็เฉยเหมือนหมาตด ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ (แต่ไม่ได้แปลว่า หมานั้นมีอุเบกขาและเอื้อกคตา แต่คนตดผายลมแล้ว พวกเด็กๆ จะชอบจำกันมีความสุข) ให้เปรียบเทียบพฤติกรรมระหว่างคนกับสัตว์ว่า “ใครมีอารยธรรมจริงๆ สูงกว่ากัน” สัตว์จะทำร้ายสัตว์อื่น ก็แค่กินแล้วอึม นอนเล่น ก็หากินกันแค่นั้น ตามสิทธิรัฐธรรมนูญของสัตว์ ส่วนคนผู้ยังไม่ซ่มมนุษย์ กินไม่รู้จักอึม ดันทะเล่รู้จักสะสมอึม เลยมีพฤติกรรมชั่วเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ทำความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น เช่น พระให้บิณฑบาตแค่ได้เลี้ยงชีพเพื่อปฏิบัติธรรม ไม่ให้สะสมอาหารเพื่อความเพลิดเพลินในสังขารทั้งหลายและโลกทั้งปวง แต่ท่านเอาธเงินมาบิณฑบาตด้วย เพื่อเอาไปเลี้ยงใครนั่น ไม่อาจชี้แจงได้เพราะท่านมีเหตุผลของท่าน แต่ก็ผิดหลักกรรมวินัยคำสอนของพระพุทธเจ้า ในหัวข้อธรรมที่ว่า “อปปิจจตา” หมายถึง ความมักน้อย ไม่ใช่ความอยากอันใหญ่ กับ “สุภรตา” หมายถึง ความเลี้ยงง่าย อันเป็นธรรมขัดเกลากิเลสให้เบาบางลง ถ้าฝืนวิริยธรรมทั้ง ๒ นี้ไม่ได้ ก็อย่าไปถือครอบสมณเพศเลยดีกว่า เพราะมันเป็นเรื่องขัดกับธรรมของสัตบุรุษได้ กลายเป็นผู้ไม่มี “หิริ” กับ “โอตตปปะ” ไปแล้ว คือกลายเป็นพวก “เดียรธีย์-อลัชชี” ไปแล้ว ธรรมพื้นฐานข้อนี้เกิดไม่ได้ แล้วธรรมขั้นสูงที่ละเอียดอ่อนกว่านี้

จะทำได้อย่างไร อนุบาลยังไม่ผ่าน แล้วจะขอจบปริญญาเอกได้อย่างไร วิชากรรมที่ตามมา คือ คนมีปัญหาอยากทำบุญมักถามว่า **“ไปทำบุญวัดไหนดี”** แสดงว่า ยังมีวัดไม่ได้มาตรฐานตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ชาวบ้านไม่ไว้ใจ อันจะเป็นที่สรวงที่พึ่งแก่ชีวิต คนส่วนใหญ่จึงไม่เข้าวัดในสังคมปัจจุบัน เลยพากันสร้างวัฒนธรรมกลางทางสังคมโลกแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เริ่มใช้ชีวิตแบบสัตว์ (มูลสัตว์) สังคมปลุสสัตว์ ไม่พูดคุยทักทายกัน อยู่แบบส่วนตัวไม่ต้องให้ใครมาสนใจ (**“พฤติกรรมปัจเจกบุคคล”** ประกอบด้วย ๕ อย่าง ได้แก่ ๑. คุณสมบัติทางชีวภาพ ๒. ความสามารถ ๓. บุคลิกภาพ ๔. อารมณ์ ๕. การเรียนรู้) เวลาตายก็น่าจะเป็นเทศบาลมาจัดการศพเอาไปทิ้งขยะ คือ ตายเหมือนหมาเหมือนแมว (หมาแมวบางตัวตายยังมีงานศพแล้ว สงสัยคงคิดว่าคนเยอะเลย) กล่าวโดยย่อ สังคมวุ่นวายเพราะคนไม่ทำหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้สมบูรณ์ ไม่มีความเกรงกลัวระอายต่อบาป ไม่มีเมตตาธรรมต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลาย คิดนึกแต่เรื่องประโยชน์ของคนฝ่ายเดียว เพื่อปากท้องให้อิ่มแล้วเสพสุขแข่งกับเทวดา มีความหน้าด้านเป็นพิเศษทนทานเพื่อตอบสนองกิเลสตัณหาให้ได้ เริ่มไม่สนใจคำสอนของศาสนา แล้วยังตราหน้าพระศาสนาว่าเป็นเรื่องมงายอีกต่างหาก แล้วชาวพุทธก็อย่าทำตนเป็นแบบเขาวาก็แล้วกัน ถามอะไรเกี่ยวกับพระไตรปิฎกก็ไม่รู้เรื่อง มัวแต่แข่งกันโกงทั้งสังคม ไม่มีเวลาไปศึกษาพระธรรมอะไรกันเลย แถมยังยอมรับคำประณามหมิ่นเหยียดนี้ อีกด้วย ถ้าไม่อายุพระประธานในวัดก็แล้วไป ที่กล่าวไว้เช่นนี้ บอกให้ทำตนเป็นที่น่าเลื่อมใสในสายตามของคนอื่นๆ เท่านั้นเอง จะได้มีสามัญสำนึกไว้กับบ้างอีกทางหนึ่ง

ดังนั้น ผู้ปฏิบัติธรรมอย่าไปทำเรื่องง่าย ๆ ให้เป็นเรื่องยาก แต่ให้ทำเรื่องยาก ๆ ให้เป็นเรื่องง่ายลง เข้าใจได้และนำไปปฏิบัติได้ คำว่า **“เรื่อง”** ในที่ตรงนี้ หมายถึง ปัญหาในธรรมทั้งหลาย หรือมีปัญหาแตกฉานในปฏิภาณไหวพริบ ให้ได้ถึง **“ทิพพจักขุญาณ”** คือ ปัญญาหยั่งรู้ด้วยตาทิพย์ เห็นธรรมเป็นจริงตาม **“หลักปฏิจางสมุปบาท”** และ **“หลักปฏิจางสมุปบันธรรม”** เรื่องนามธรรมชั้นสูงมากเพียงไหน ก็สามารถเห็นด้วยอุบายวิธีที่แยกคายทำให้ง่ายเข้าได้อย่างถูกต้องตามกฎธรรมชาติโดยไตรลักษณ์ (ธัมมฐิติญาณ) เรื่องสามัญธรรมดาเช่นนี้ ไม่ใช่เรื่องลึกลับเร้นลับสับสนอะไรมากมายเลย แต่คนรู้แล้วเข้าใจแล้วก็ไม่ทำจริง แต่คนไม่รู้กลับทำเป็นรู้ ก็ถึงข้อสรุปที่ว่า ไม่ได้เรื่องทั้งคู่ ไม่มีอนิสงส์ประโยชน์อันใดเกิดขึ้นเลย ก็เพราะ **“อวิชชา”** ทั้งคู่ นั่นเอง นั่นคือ เมื่อรู้เห็นเข้าใจดีแล้ว ต้องทำให้เห็นผลลัพท์ในภาคปฏิบัติด้วยตนเอง ค่อยๆ ทำอย่างมีสติสัมปชัญญะ ด้วยความสำรวมระวังอินทรีย์ทั้ง ๖ จริงๆ คือ ประพฤติปฏิบัติด้วยความไม่ประมาท **“อัปมาทะ”** มีความนึกคิดประกอบด้วยความเพียรชอบและเจริญอุสดีด้วย **“มรณสติ”** เห็นคุณค่าของเวลาชีวิตที่เหลืออยู่ ไม่ปล่อยทิ้งไปให้สูญเปล่าในแต่ละวัน ไม่สันโดษในการปฏิบัติธรรม เกิด **“ชาคริยานุโยค”** (หมั่นประกอบความดี) ในทุกขณะจิตได้ คือ เจริญภาวนากรรมฐานได้เสมอ ไม่ขาดสติสัมปชัญญะแม้ในอนินิต ไม่ใช่ว่าไปหมดแต่ไม่นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตเลย ย่อมได้ชื่อว่า **“ผิดทาง-ไม่ใช่ทาง (มัชฌิมาปฏิปทา)”** ไม่ใช่ **“ธัมมานุวัตรปฏิบัติ”** คือ ดำเนินชีวิตตามคลองธรรม ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วยศรัทธาและฉันทะอันแรงกล้า ไม่ไปหลงเชื่อความนึกคิดตามพวกเดียรถีย์ปาริภวาทที่ปลอมตัวมาอาศัยอยู่ในพระศาสนา ที่มาอาศัยพระศาสนาทำมาหากินเลี้ยงชีพอย่างผิดๆ ฉะนั้น ในยุคปัจจุบันนี้ ชาวพุทธต้อง

ค้นหาพระสัทธรรมอันเป็นแก่นแท้จริงๆ ด้วยตนเอง อย่าไปเชื่ออะไรง่ายๆ อันไม่ใช่ความจริงตาม “หลักมัชฌิมาปฏิปทา” (อริยมรรคมีองค์ ๘) และ “อริยสัจ ๔” ที่ต้องดำเนินด้วย “อริยมรรคมีองค์ ๘” อย่าไปคิดออกนอกกลุ่มออกทางเหมือนกับสวप्ระโยชน์ของคนว่า “สิ่งนั้นเป็นทางดำเนินที่ถูกต้องโดยธรรม” อย่างเด็ดขาด ด้วยเพราะหาข้อสรุปอย่างผิดๆ ด้วย “มิจฉาทิฏฐิ” นั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ ชาวพุทธทั้งหลายต้องเริ่มปฏิบัติวิถีชีวิตของตนให้อยู่ตามคลองธรรม อันถือเป็นชีวิตที่ศิวิไลซ์ในความเป็นพุทธะ ไม่ใช่อยู่อย่างหมกมุ่นกับแมว ทำให้เสียชาติเกิดมาเป็นคน ก็เพื่อให้เป็นมนุษย์และเทวดาต่อไป ไม่ใช่ไปเลือกเป็นหมาแทนคือๆ เสียอย่างนั้น ถ้าเดินทางตามแบบพระศาสดาแล้วนั้น ต้องมั่นใจด้วยจิตใจที่ปลงใจเชื่ออย่างแรงกล้า “อหิมอกข์” เพราะมีปัญหาเห็นธรรมตามเป็นจริง นั่นคือ พระอรหันต์ผู้หมดสิ้นกิเลสแล้ว เมื่อยังไม่เป็นไปตามเช่นนั้น ก็ต้องหมั่นประกอบความเพียรให้บรรลุธรรมวิเศษให้ได้ คือ ทำเรื่องยากๆ ให้กลายเป็นเรื่องง่ายๆ อันเป็นสามัญธรรมคาในชีวิต ใครจะไปคิดว่าเป็นเรื่องยากก็ช่างหัวมัน ไม่ต้องไปสนใจความคิดพวกนอกศาสนา หรือพวกไม่มีศาสนาที่กำลังระบาดในสังคมมากขึ้นๆ ในปัจจุบัน เพราะคนรุ่นก่อนไม่ปัญญาสอนคนรุ่นหลังอย่างถูกต้อง เพราะไม่รู้จริงในพระธรรมของพระพุทธเจ้า ถ้าไม่เชื่อว่าเป็นจริง ไม่ต้องไปคู่อื่นไกลให้เกิดอคติกันเปล่าๆ คุณคนในบ้านตนเองว่าพากันไว้พระกันจริงหรือไม่ ปฏิบัติธรรมกันจริงหรือไม่ ส่วนใหญ่มักบอกว่า ไม่มีเวลา ต้องทำมาหากินกัน มัวแต่ปฏิบัติธรรมอยู่ เดี่ยวก็อดตายกันทั้งบ้าน ก็ว่ากันไปอย่างนั้น คือ การดำเนินชีวิตแบบสัตว์เดรัจฉาน มีแต่หากินแล้วนอนพักผ่อน วิ่งเล่นกันไป (คนแตกห้ำ หมาแมวไม่กินเหล้า) วันหยุดก็พากันนั่งกินเลี้ยงกัน ถ้าไม่เมาไม่เรียกว่าหมา ต้องเป็นหมาให้ได้ ที่เขาเรียกว่า “ชิงหมาเกิด” (วิ่งเร็วและเร็วกว่าหมา) เรื่องนี้ก็ได้ให้นักกระบาลผู้เขียนบรรยายอะไรหรือกล่าเอาไว้เป็นประวัติศาสตร์แห่งชาติเท่านั้นเอง ไม่ได้คิดเป็นอย่างอื่นเลย คงไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่ผู้เขียน เพราะเป็นเรื่องของคนอื่น จะไปเลือกมากก็ใช่เหตุ เสียเวลา กำหนดสติตามลมหายใจเข้าออกเปล่าๆ อันนี้เป็นอานิสงส์อย่างแท้จริงของตน และผู้อื่นก็พลอยได้บุญไปด้วย เพราะความดีเป็นกุศลกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นอยู่แล้ว มันแตกต่างจากหมาบ้านตนเองเสร็จ ยังไปเรียกข้างบ้านมาชิวเหมือนตน กลายเป็นวาระแห่งหมู่บ้าน ขยายออกไปอีกจนกลายเป็นวาระแห่งชาติ ทั้งความดีและความชั่วนั้น มีคุณลักษณะพิเศษเหมือนกัน คือ แพร่กระจายออกไปถึงคนอื่นเหมือนกัน ยิ่งถ้าคนมีอำนาจเล็กๆ บารมีชู้ๆ ยิ่งถ่ายทอดให้พวกได้บังคับบัญชาได้มากขึ้นรวดเร็วขึ้น เพราะพวกนี้กลัวไม่ได้ดีแห่งความเลวนั้น อย่างนี้ก็ไม่จริงในเรื่องนี้เป็นอันขาด ด้วยความไม่ประมาท ที่เรียกว่า “อัปปรมาทะ” อย่าทำเรื่องง่ายเป็นเรื่องยาก ให้ตนลำบากเดือดร้อนว่าเป็นเรื่องดี เป็นการแสวงหาในทางเจริญเป็นเด็ดขาด เพราะมันผิดทางและไม่ใช่ทางแห่งอริยมรรควันยันค่ำเท่านั้นเอง

ในคำว่า “วันยันค่ำ-แม่ทิวราตรีก็ตาม” มีนัยตรงกับคำว่า “อาโลกสัตตญา” เป็นญาณในธรรมอุปการะแก่สมาธิที่ดับความหุดหู่ซึ่งซึม “ถิ่นมิทชะ” ทำให้เกิดคร้านไม่แสวงหาคุณธรรมความดีอะไรได้อีก “อาโลกสัตตญา” นั้น ทำให้เกิด “วิริยารัมภะ” ความหมั่นเพียรแห่ง “ชาคริยานุโยค” ด้วยประกอบความดีเป็นผู้ไฝหา “กุศลธัมมานุโยค” (ความประกอบกุศลธรรม) นั่นเอง ความขยันหมั่นเพียรในการสร้างความดีในการปฏิบัติธรรม ปุถุชนส่วนใหญ่มักนึกคิดว่า การปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องแสนยากสาหัส ไม่นึกคิดตรិตรองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนเป็นชาวพุทธ เพราะกลัวว่าจะได้ดีมากกว่านี้ สังคมแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่นึกว่าศิวิไลซ์ทางปัญญาฝ่ายโลกียะจนสุดโต่งนั้น ถ้ามีบุญวาสนามากพอแล้ว ย่อมมาพบเจอพระธรรมของพระพุทธเจ้า อันเป็นเรื่องจิตตนิมมอย่างสุดโต่งเช่นกัน เมื่อโลกแห่งสสารวัตถุผสมผสานกับโลกแห่งจิตวิญญาณอย่างลงตัว “ขันธ ๕-เบญจขันธ” ของบุคคลนั้น จะระเบิดแตกขึ้นทันที มีความสามารถเข้าถึงภูมิความเป็นอริยะได้เร็วกว่าสังคมแบบถือผีสางและอดอยากทั้งอาหารและปัญญา ที่น่าสมเพชมากกว่าความนำสงสาร เพราะเป็นสังคมแล้วคนอื่นได้ดีกว่าพวกตน ก็เลยได้ดีกันทั้งสังคม คนรุ่นลูกรุ่นหลานจึงช่วยไปพร้อมเกียรติคุณเหล่านี้ พวกคนเหล่านี้ เอาดีได้ยากเพราะมันเป็นเผ่าพันธุ์มนุษย์กินคน ที่จ้องกินโอกาสดี ๆ ของคนอื่น ถึงจะไปอยู่ในสังคมประเทศที่เจริญมาแล้ว พวกนี้ก็ไม่ทิ้งสันดานดิบของตน เพราะมันมีกิเลสหนาแน่น ผู้ปฏิบัติธรรมหนีไม่พ้นจากสังคมแบบนี้ในปัจจุบันและโลกในอนาคต ก็อยู่ที่ว่า “**ให้ทำเรื่องยากๆ ให้มันง่ายสำหรับตน คนอื่นทำไม่ได้แล้วตนเองทำได้ นี่คือชัยชนะอย่างแท้จริง**” เหมือนเช่นการเข้าใจว่าจุดอ่อนของสังคมนั้น อยู่ที่ เป็นสภาวะไม่เที่ยง เป็นของไม่เที่ยง ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถแทรกเข้าไปทำ “สังฆธรรม” (สิ่งปรุงแต่งด้วยเหตุปัจจัย)ทั้งหลาย ให้กลายเป็น “อสังฆธรรม” ได้ เพราะธรรมนั้นไม่เที่ยงก็ทำให้เที่ยงเสีย เป็น “อมตธรรม” และ “บรมธรรม” (นิพพาน) แต่คงไม่ใช่แค่การเปลี่ยนคำด้วยการเติมแค่คำวิภัติปัจจัย (Affixes) คือ “อ~” เข้าข้างหน้าคำๆ นั้น จาก “สังฆธรรม” เป็น “อสังฆธรรม” หรือเติมคำว่า “วิ~” จากคำว่า “วิญญะ” เป็น “วิวิญญะ” หรือ “สังฆาร” เป็น “วิสังฆาร” หรือ “มตะ” เป็น “อมตะ” แล้วบอกว่าเจอเห็นพระนิพพานแล้ว มันคงจะง่ายเกินไปที่ไปคิดเช่นนั้น มันเป็นแค่ฝ่ายจิตที่นึกคิดพิจารณายังไม่สมบูรณ์โดยพฤติกรรมฝ่ายร่างกายด้วย ที่จะมาประกอบกันครบด้วยเป็น “ขันธ ๕” จาก “ขันธ ๕” (อุปาทิ) ที่มีกิเลสทั้งหลายและสังกิเลสทั้งหลาย (โสกะ-ปริเทวะ-ทุกข-โทมนัส-อุปายาส) กลายเป็นไม่มี “อุปาทิขันธ ๕” (อุปาทานขันธ ๕) ที่พระอริยเจ้าต่างสรรเสริญว่าเป็น “อนุปาทิเสสนิพพานธาตุ” (บรมธรรม-อมตธรรม-สันติธรรม-นิพพาน-อรหัตผลวิมุตติ) ฉะนั้น ความรู้ในธรรมดังกล่าวนี้ ชาวพุทธต้องเผยแพร่กระจายในหมู่คณะอย่างทั่วถึงให้ได้ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาในพระศาสนา ไม่ใช่หาทางสร้างแต่ความระยำให้เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียว จนเกิดความระแวงสงสัยในหมู่คณะชาวพุทธ จนถึงสภาวะ ที่เรียกว่า “วิกฤตแห่งศรัทธาในพระศาสนา” เพราะมีพวกเดียรถีย์-อัครชีเข้ามาแสวงหาลาภสักการะมากมาย จนรวมตัวแข็งเกร่งเป็นองค์กรแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ควร เพราะชาวพุทธอ่อนแอไม่สามัคคีกันที่จะตั้งใจสืบทอดพระศาสนาอย่างถูกวิธีกันอย่างจริงจัง ยังชอบทำเล่นๆ แบบเลอะเทอะผิดคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่ไปเชื่อลมปากของพวกเดียรถีย์-อัครชีว่าเป็นแก่นแท้ของพระศาสนา อย่าไปเข้าใจผิดว่า เอลิงมาห่อผ้าสี่

เหลือๆ ว่าเป็นพระเป็นสมณะเด็ดขาด อย่าไปหลงแสงสี ใ้คู่มือที่ค่าของคนด้วย “วิชาและจรณะ” อย่าไปหลงภาพนิมิตเชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นตัวแทนพระศาสนา ซึ่งทั้งหมดนี้ชาวพุทธต้องช่วยกัน ร่วมมือกันกับสมณะ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะการปล่อยสมณะผู้ตามลำพังกับพวกอธรรมทั้งหลาย ย่อมมีโอกาสพลาดทำเสียที่ได้ คือ หันหน้าไปเป็นลูกน้องพวกเดียรฉัตร-อัสชสีก็ได้ เพราะฉะนั้น พุทธบริษัททั้งหลายต้องไม่ทิ้งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและคณะ ที่มีต่อพระศาสนาอย่างเด็ดขาด กรรมดีเท่านั้น (ปัญญาและเหตุผล-สติสัมปชัญญะ) ที่จะสืบทอดพระศาสนาได้เท่านั้น.

